

EUGEEN FRANS DE BLOCK 1812 - 1893 KUNSTSCHILDER EN ASPIRANT EDELMAN

door Gaston IMBO.

deel 2.

12. DEMOCRAAT, NATIONALIST, REVOLUTIONAIR.

De februari-revolutie van 1848 te Parijs had de burgerkoning Louis-Philippe verjaagd en een liberaal-voorstrevende republiek gevestigd. De weerslag was in West Europa groot: het streven naar sociale rechtvaardigheid gepaard aan een gloedvol nationalisme (een kenmerk bij uitstek van de romantiek) zorgde in alle landen voor sociale onrust. Communisme en socialisme staken de kop op. Europese volkeren kwamen in het verzet tegen hun onderdrukkers (Italië, Griekenland). In België bleven monarchie en parlement vast in het zadel, spijs het tromgeroffel in Brussel en in Gent, de uitwijzing van Karl Marx en het incident van Risquons-Tout.

De arbeidersrevolutie van 1848 werd in Frankrijk bloedig onderdrukt. Louis-Napoleon deed in december 1851 een staatsgreep en vestigde de conservatieve tweede republiek gevolgd door het antidemocratisch Tweede Keizerrijk (1852-1870).

Voor deze "Napoleon le petit" (dixit Victor Hugo) moest België op zijn hoede zijn: een dictator met annexionistische plannen.

Als gevolg van deze kort op elkaar volgende regimewisselingen kunnen zich in België allerlei Franse "dissidenten", bannelingen e.d.m. vestigen. Vooruitstrevende intellectuelen vooral jongeren, en de jongste generaties schrijvers en schilders liepen hoog op met democratische en liberale principes.

Vooraf in de kringen van Brusselse artiesten brak men meer en meer een lans voor de vrijheid.

Als lid van de progressieve Brusselse "Cercle artistique et littéraire" zong hij mee de odes aan de vrijheid, de verheerlijking van vrijheidstrijders, de lof der beginselvaste democraten.

Hij heeft toen twee schilderijen geborsteld die zijn meevoelen met verdrukten beklemtonen en die zijn nationaal gevoel (kenmerk van elke goede romantieker) dik in de verf zetten:

"De bannelingen" en "Hymne aan het vaderland".

(museum van Philadelphia; gelithografeerd door Schubert; zie "Thieme" Lexikon... deel IV, p.122).

Op het salon van Brussel in 1869, en ook hetzelfde jaar, te Londen, exposeerde hij twee vermaarde portretten van revolutionairen: "Mazzine, de gedachte, tijdens zijn ballingschap te Londen (6) en "Garibaldi, de daad, op Caprera (7), de twee pioniers van de Italiaanse eenmaking.

Deze twee "historische taferelen en deze twee ongewone portretten illustreren zeer duidelijk De Block's **evolucie** van brave, sentimentele romantieker naar harde, opstandige realist. Het contact met de opstuwende democratische beweging en de revolutionaire spanningen dreven vele schilders naar de nuchtere weergave van het leven.

De onderwerpen veranderden, maar ook de strakkere toets deed haar intrede samen met de meer laaiende kleuren. Ongetwijfeld heeft De Block de invloed ondergaan van baanbrekers als Eugène Delacroix (1819-1867) en Gustave Courbet (1819-1877), en van de Belgische toppers Louis Gallait (1810-1887) en Charles De Groux (1825-1870) Op de grote tentoonstelling "Belgische Schilderkunst 1830-1880" in dat laatste jaar te Brussel gehouden, oogste De Block veel bijval.

13. CAMILLE LEMONNIER (1841-1913)

Lemonnier was de voorloper van en een medewerker aan "La jeune Belgique", tijdschrift van de nieuwe en jonge franstalige literatuur in België. Hij was een krachtig en oorspronkelijk romanschrijver en een welbespraakt en gevat kunstcriticus.

Hij evolueerde van rauw naturalisme ("un mâle" 1881), naar eerlijk realisme ("Le vent dans les moulins" 1901) en hij bleef steeds op de hoogte van de actuele plastische kunst in België (publicaties hierover vanaf 1863). "Il enseignait l'amour de la vie et de la nature (R.Guiette: "Ecrivains français de Belgique, en XIXe siècle, Paris-Bruxelles, s.d.).

Camille Lemonnier die De Block persoonlijk kende (Brusselse "Cercle artistique et littéraire") en zijn werk waardeerde, getuigde over hem:

"De Block, du reste, par ses paroles et ses idées, légitimait cette réputation de peintre démocratique, qui lui avait valu ses tableaux. Il était, à Bruxelles, l'ami des proscrits politiques. Il avait des colères généreuses contre les despotismes" ("Histoire des Beaux-Arts en Belgique 1830-1887" p. 127).

In dit grote werk komt hij herhaaldelijk op De Block terug en geeft van zijn werk een juiste analyse en een gevatte waardering.

In zijn "histoire des Beaux-arts en Belgique 1830-1887" (2 ième édition, Bruxelles, P. Weissenbruch, 1887) of in "Cinquante ans de liberté, tome III Beaux-Arts, waarvan de hoofdstukken over schilderkunst opgenomen werden in "L'Ecole Belge de peinture 1830

(6) **Mazzine Guisepe**, o22.06.1805 te Genua, +10.03.1876 te Pisa. Advocaat, filosoof, geneesheer. Sluit zich aan bij de Carbonari. Sticht de republikeinse beweging "Jong Italië". Stimuleert door woord en geschrift de opstand in Piemonte. Vestigde zich in 1837 te Londen. Verwoed voorvechter van het Italiaans nationalisme "Il resorgimento". Gaat bij het uitbreken van de revolutie 1848 naar Milaan in het vrijwilligersleger van Garibaldi. Verdedigt Rome tegen de Fransen. Capituleert 03.07.1849. Wijkt opnieuw uit naar Londen. Verwierp de gematigde politiek van Cavair. In 1870 gearresteerd, vlucht en verbleef te Pisa onder een schuilnaam. Overleed er in 1872.

(7) **Garibaldi Guisepe**, o 04.07.1807 te Nizza, +02.06.1882 op Caprera. Kwam in 1832 in contact met Mazzini en diens ideeën over de Italiaanse eenmaking. Werd wegens een samenzwering in 1833 aangehouden; in 1834 ter dood veroordeeld. Vlucht naar Zuid-Amerika. Vecht er voor Uruguay tegen Argentinië in de vrijheidsoorlog 1843-1846. Komt in 1848 naar Italië terug om er met een vrijwilligerskorps te strijden tegen de Oostenrijkse onderdrukter. Na de val van Rome vlucht hij naar de Verenigde Staten. In 1859 is hij terug in Italië. In 1860-1861 trekt hij met 1000 vrijwilligers naar Sicilië en Napels. Doet een aanval op Rome, pauselijke staat, door de Fransen bezet. Strijdt in 1870 als Frans vrijwilliger tegen Pruisen, in Sedan.

Gekozen als afgevaardigde voor Nice(sinds 1860 Frans) in de Assembleé Nationale.

Gaat in 1871 terug naar Italië; als vrijheidsheld gekozen als afgevaardigde voor Sicilië. Trekt zich in 1876 terug op het eilandje Caprera waar hij overlijdt.

1905" (Bruxelles, Librairie Nationale d'Art et d'histoire, G. Van Oest en Cie, 1906) volgt hij a.h.w. stap voor stap de **evolutie van De Block's schilderkunst**: (vertaling uit het Frans)

Pag. 63. Salon van Brussel 1833. "Genreschilders".

De eenvoudige genrekunst werd beoefend door L. Somers, J.B. Janssens, E. De Block, H. Decoene, B. De Loose, F. Daems" (Met uitzondering van De Block, allemaal "vergeten" schilders).

Pag. 64. "Genreschilders". Brussels Salon 1836.

Dit deuntjesgeluid kreeg in 1836 een ongewone intensiteit met E. De Block die debuteerde met een **landelijk gestuw**, van een **hels animo**. In feite was het **nog altijd het oude decor**, het cabaret met strooien dak, de vedelaar die zijn vioolsnaren strijkt, de liedjeszangers die zich toeschreeuwen alover de hoofden van de menigten, de dartele vrijende koppels, de biervaten en -kruiken; **alleen het kostuum was veranderd**. En een rossigheid van rijpe vruchten verspreidde zich doorheen het landschap, met een flauwe herinnering aan de vlammen van het Hollands coloriet

(De Block in het spoor van Ferdinand De Braekeleer). pag. 77-78.

"De **genreschilders**...durfden de kleine lieden, 'het gemeen', nog niet dooreen schudden, iets wat later De Groux en, na hem... **Henri De Braekeleer**... zo meesterlijk deden.

De **grappigheid de karikaturen** was toen het onderwerp van het doek; men trachtte te doen lachen door de onnozelheid van de geschilderde types, de koddigheid van de trogies, de potsierlijkheid van de situaties.

Deze vrienden van het gemakkelijk vernuft konden het echte komische niet vatten, onbekwaam als ze waren het dieper gelegen klavier der instincten te beroeren en de wortels bloot te leggen die de lach heeft in de troebele bodem van het in elk mens verborgen beest.

Maakten van deze groep deel uit, op **het salon van 1839**, Van Regemortier, DeCoene, De Braekeleer, Verheyden. Anderen, Geirnaert, **Eug. De Block**, D'Haeseleer, De Loose schilderden kermessen, kroegen, goedaardige observatie-onderwerpen, soms met een **beetje sentimentaliteit**... (Nog steeds invloed van De Braekeleer; geleidelijk wat humor en spot, reminiscentie aan **Madou**).

Wat het **coloriet** betreft: "**Eén enkele onder hen schilderde in een mooie, warme kleur, gelijkend op het rossige rood van Brouwer: De Block**".

Pag. 105: "**de pikante zedenschets**, getekend **De Block**, De Coene, Verheyden, Dijkmans, **Madou**".

(Steeds meer wordt De Block naast Madou vermeld).

Pag. 120: "... **Wappers, De Keyser, De Braekeleer, De Block, Madou, Canneel, De Noster** schilderden de **geschiedenis van het volk en deze van de vorsten**".

pag. 122: " **E. De Block, H. Dillens, Madou, Verheyden, schilderden de vrolijkheid van het volk**. Deze 'lachers' zijn meestal ook **halve landschapschilders**, ze lossen hun vrolijkheid doorheen **landelijke schetsen**. Ze voegen Floris toe aan Teniers en aan Brouwer. Zie **E. De Block** (in zijn eerste jaren) en voor hem **De Braekeleer, Van Rijmester, enz**".

pag. 126: **E. De Block** had zich naar het voorbeeld van **Madou en DeBraekeleer, verlustigd in de grappen**. Elk van hen had zijn voorkeurtype waaraan hij trouw bleef. Hij had **de wildstropers en de veldwachters** gekozen, waarvan hij de **listen en de knepen**

detailleerde.

Maar zijn schildersinstinct verstrikte in deze enge grenzen; **hij liet de koddigheden links liggen en werd de ontroerde waarnemer van het volk.**

In zijn werken is een **tederheid voor de nederigen** waar te nemen, waardoor ze op elkaar gelijken en zo zeer verschillen van de werken van anderen.

Het drama heeft, nu en dan, bij hem, analogieën met het drama van de Hollandse schilder Israëls (8). Men vindt er hetzelfde procédé om te doen wenen, eenzelfde **overdreven en onechte sentimentaliteit**; daarenboven, bij de ene en bij de andere, stelt de kunstenaar zich in de plaats van zijn personage. Ze zijn zo bewogen dat ze de notie van het onderwerp verliezen en het leed dat ze lijden is groter dan dit dat ze moeten verbeelden. Het zijn **humanitaristen**; ze varen uit tegen het pauperisme; worden **apostels van de sociale zaak**, brengen het boek in het schilderij en deze exclusieve bemoeiingen brengen een verlaging van hun kunst teweeg

(Periode **1845-1860** : economische crisis, teloorgangen van de huisnijverheid, exploitatie van de onmondige en onbeschermden werknemer door huisbaas en fabrikant; lage lonen en lange werkdagen; hoge voedselprijzen als gevolg van mislukte oogsten; **algemeen pauperisme en analfabetisme der werkende klasse**).

De schilderijen van De Block, in dit artikel met name genoemd maar niet gedateerd, kan de aandachtige lezer met enige moeite in een van de hoger genoemde periodes onderbrengen.

14. NAAR DE TOP VAN DE KUNSTWERELD IN ANTWERPEN.

De faam van De Block ging crescendo.

In 1865 verhuisde hij van Brussel naar Antwerpen , en in datzelfde jaar werd hij verere-merkt als "**ridder in de Leopoldsorde**", blijk van echte waardering vanwege de overheid, voor de hoge kwaliteit van zijn oeuvre.

Hij werd verkozen als **lid van de Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen** en van de **Kunstacademie van Amsterdam**.

In 1869 werd hij aangesteld als **adjunct-conservator van het Museum voor Schone Kunsten** van de Scheldemetropool en in 1875 volgde hij er G. Wappers (+1874) als **conservator** op.

De Brusselse schilder Eduard de Latour (1817-1863) schilderde het portret van De Block als "**toegevoegd conservator**" (olie op paneel 29 X 11 cm); dit portret werd later, door zijn weduwe aan het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen geschonken.

15. DE BLOCK, DE LOOZ-BLOCK OF BLOCKLOOZ: ADEL OF NIET ?

In hun boek "Descendance de J.B. Spitaels (1719-1779)" (Tablettes des Flandres, Document 1, Bruges 1958) vertellen de auteurs W. Van Hille en V. Schobbens nog een interessant detail (pag.226): Door vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, op datum van **23 januari 1875** wordt hem (De Block Eugène François) op zijn verzoek toegestaan zijn naam te schrijven als **de Block**, met kleine d. Hij beweerde echter in mannelijke lijn af te stammen van de oude **graven van Looz** en hij diende diensvolgens een verzoek bij de rechtbank in tot wijziging van zijn familienaam in "**de Looz-Block**". In dit verband had hij een enorm dossier opgesteld (of laten opstellen) waarin zijn afstamming uit de doeken werd gedaan. Zijn verzoek werd echter door dezelfde Brusselse rechtbank van eerste aanleg **afgewezen bij vonnis van 12 maart 1887**.

(8) Jozef Israëls (1824-1911) "Haagse School". Diep realisme in doeken van vissers en boerenleven.

Maar De Block (de Block) liet het daar niet bij: hij nam de befaamde Brusselse advocaat **Paul Janson** (1840-1933, liberaal-progressist, volksvertegenwoordiger arr. Brussel 1877- 1884) onder de arm om zijn eis voor het hof van beroep te verdedigen. Niets aan te doen: het hoger gerechtshof bekrachtigde de uitspraak van 12 maart 1887 door een **arrest dd. 23 mei 1888**.

Hardnekkig bleef de hoogbejaarde de Block zijn **adeltitel najagen** maar het hof van cassatie verwierp zijn voorziening in verbreking, voorgedragen door de illustere meester **Edmond Picard** (Brussel 1836-1924, latere B.W.P. senator prov. Henegouwen 1894-1908). Het hof verklaarde dat het wel verstond dat zijn voorouders, sinds de XIIe eeuw, gekend waren onder de bijnaam "**Block**" en dat het hem toekennen van de naam **de Looz** geen rectificatie van burgerlijke stand was maar tot de bevoegdheid van de regering behoorde, krachtens de wet van 11 germmal jaar XI (1804).

Schilder **Eugène de Block** overleed vijf jaar later maar zijn jongste zoon, **Edouard Albert Benoit de Block** zette onverminderd de strijd tot erkennen en toekennen van een adeltitel verder. Hij publiceerde te Parijs in 1905, onder de naam "**Prince Edouard de Block**" "**L'Armorial des princes de sang royal de Hainaut et de Brabant**" ("Wapenboek der prinsen van koninklijken bloede van Henegouwen en Brabant"), en nog in 1925 "**L'Eloge de l'armorial des princes de sang royal**" ("Lof van het wapenboek van de Prinsen van koninklijken bloede").

Tot een erkenning van adel kwam het echter niet.

Wij merken hierbij op dat schilder De Block enkele doeken (geschilderd na 1870) onderkende met de naam **Eugène de Blocklooz**.

16. KINDEREN

Eugène De Block overleed te Antwerpen op 23 januari 1893. Uit zijn huwelijk met **Stephanie Jeanne Dielman** (oGent 05.01.1826 - +Antwerpen 1895) had hij vier kinderen:

- **Eugène Joseph Léonard** (oBrussel 04.06.1853 - +Weltevreden (Java) 31.12.1882). Een man met een korte avontuurlijke loopbaan.

- **Georges Jean Guillaume** (oSchaarbeek 14.01.1854). Hij was beroepsmilitair, onder-luitenant, majoor van de infanterie. Gedecoreerd met het militair kruis eerste klas. Ridder in de Leopoldsorde. Overleden te Antwerpen op 19 augustus 1925.

- **Stéphanie Marie Isabelle**, geboren te Schaarbeek 17.05.1856 en er twee jaar later 14.04.1858 overleden.

- **Eduard Albert Benoit**, oSchaarbeek 17.05.1864 - +Grimbergen 24.10.1931. Hij was op 15.04.1912 te Londen in het huwelijk getreden met **Laure Louise Elise Meurisse** (oAntwerpen 10.05.1871 - +Antwerpen 28 december 1916).

(De Vlaeminck: "Filiation..." t. II p.258 - V.Schobbens en W. Van Hille: "Descendance..." p.226-227).

17. LEERLINGEN

Van een echte "school De Block" kan geen sprake zijn. Wel ontving De Block in zijn atelier te Schaarbeek en later te Antwerpen "sporadisch" jonge schilders die hij technieken en visie bijbracht. Men rekent tot zijn leerlingen:

- Jean Devriendt (1809-1868)	- Louis Delhaye (1843- ...)
- François Metzger (1838- ...)	- L. Van Der Haeghen (1840- ...)
- Von Wrangel (...-...)	- Paul Sebis (...-...)
- Paul Vanderin (1823-1887)	- Johannes Tavenzaat (1819-1881)

en de Geraardsbergenaar **Ildephonse Stocquart** (1819-1889), de meest bekende, samen met: **Edmond De Schampheler** (1824-1899), en **Martinus Kuytenbrouwer** (1821-1897), hofschilder van Napoleon III (Thieme "Lexikon..." deel 4, p.122).

18. WERK

A. IN MUSEA:

De Block borstelde **meer dan honderd schilderijen**, tekende en etste. Het is onbegonnen werk een volledige lijst te willen opstellen van zijn schilderijen: portretten, genrestukken, godsdienstige taferelen.

Wij beperken ons tot een (onvolledige) opsomming van doeken en panelen aanwezig in de grote musea in binnen- en buitenland (Brussel, Antwerpen, Gent, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Luik), tot de werken die tot het Geraardsbergs patrimonium behoren en tot enkele werken in privé-bezit.

- Familiescène - 1843 - (Museum Luik).
- Lezing van de bijbel - 1869 - (Kon. Museum Brussel).
- De troost van de zieke vrouw (Kon. Museum Brussel).
- Herstellende vrouw - 1869 - (La convalescente;
Gemeentelijk museum Anderlecht).
- Terugkeer van de school, of: De school is uit (Sortie de l'école).
olieverf op paneel 93 X 78, - 1879 -
Koninklijk Museum Schone Kunsten, Antwerpen.
- Bijbeluurtje (Gemeentelijk museum, Anderlecht).
- Interieur (Koninklijk Museum, Brussel).
"Een van zijn beste werken" (G. Flamant).
- Interieur of zonnige dag (Rijksmuseum Amsterdam).
- Zelfportret (Museum Boymans, Rotterdam).
- Portret van Jozef de Blocklooz (Museum Boymans, Rotterdam).
Deze beide portretten zijn **getekend: Eugène de Blocklooz**.
- Twist bij het spel (Museum Schone Kunsten, Gent).
- Partijtje kaart - 1880 - (Museum Schone Kunsten, Gent).
- Geheime briefwisseling (verzameling Steengracht, Den Haag).
- Vissersfamilie uit de omgeving van Antwerpen, 1850.
("De Eendragt, 6e jg. 1851-1852"). "De moeder van de vrouw komt het jonge gezin bezoeken en heeft een sinaasappel meegebracht voor het kindje. Schone compositie, frisse kleur, zwierige penseling, diep gevoel".
Het doek werd verkocht aan een inwoner van Rusland.

Op een veiling in 1932 in de galerie Fievéz, Louisalaan te Brussel, werden twee genre-tafereeltjes, geschilderd op paneel, verkocht aan een partikulier:

- Le Philtre (30 X 50 cm.).
- Kermesse d' Anderlecht (49 X 75 cm.).

"Le livre de la grand'mère" is misschien een andere titel voor het hogervermelde "De troost van de zieke vrouw".

B. IN PARTICULIER BEZIT:

Meestal portretten van zijn ouders, schoonouders, leden van de familie De Brabanter, Constant M.B. Van Crombrughe e.a.

Nog in particulier bezit:

- Na de zondagsmis.
- Moeders feestdag.
- De visser keert terug van de vangst.

- Stropers en jachtwachters.
- Nachtelijke strooptocht.
- Boerinetje in de tuin.
- De pijproker.

Beide laatste schilderijtjes bij de familie Van Quickelberghe - Maquestiau te Geraardsbergen. Zie catalogus "Geraardsbergen 1068-1968" nrs. 203 en 204.

C. IN GERAARDSBERGEN.

Wij hebben reeds vermeld: het grote altaarstuk uit 1853 "**Sint Clara in extase**", boven het altaar in het kerkje van het klooster der Arme klaren, Penitentenstraat; de **portretten van burgemeester Modeste De Cock en zijn echtgenote Johanna Catharina Van Hoorde**, uit 1852, bewaard in de kapittelzaal van de abdij (legaat P. Guillemin 1944); "**Wat een moeder lijden kan**" doek uit 1841, schepenzaal Stadhuis.

In de tachtiger jaren van de vorige eeuw ging De Block regelmatig vakantie doorbrengen aan de Belgische kust, bij voorkeur **te Oostende, te Blankenberge of te Heist-aan-Zee**. Hij schilderde er menig intimistisch-realistisch tafereel met als hoofdpersonages vissers of vissersvrouwen, en met het strand, de duinen, de zee als achtergrond.

De verloofde van de visser

Twee vrouwen met kinderen

In 1884 schonk de staat twee dergelijke schilderijen aan de stad, mits betaling van 1500 fr. Beide schilderijen hangen op het stadhuis.

"De verloofde van de visser", olieverf op doek, 1,35 m X 0,9 m, gesigneerd en geda-

teerd "Eug. de Block, Heyst-sur-mer, 1882. Eenvoudig van opzet en compositie. Fijn genancueerd koloriet.

Een jonge vrouw, gezeten op het strand, op de voorgrond, kijkt met afwezige en gelaten blik naar de wijde zee op de achtergrond en wacht op de terugkeer van de visser, haar verloofde.

"Twee vrouwen met kinderen" of "strandtoneel te Blankenberge" ?

olieverf op doek 0,8 x 0,6 m., gesigneerd en gedateerd "Eug. de Block 1883".

Twee jonge volkswomen zitten in de deuropening op de uitkijk. Een kind strekt de rechterarm wijzend naar iets in de verte. De tweede vrouw heeft een baby op de schoot.

Lichte kleuren voor aangezichten en traditionele kledij van vissersvrouwen, voor de deur-omlijsting en voor het vergezicht links; donkere achtergrond rechts, waardoor de met rake toets en zeer levendig weergegeven personages van dit uitstekend geslaagd schilderijtje een grote spontaniteit krijgen en veel reliëf.

D. TEKENINGEN IN HET PLANTIJN-MUSEUM.

De Block was een voortreffelijk tekenaar; vele van zijn tekeningen, potlood, pastel, houtskool worden bewaard in het Plantijn-museum te Antwerpen (legaat).

E. ETSEN.

Wij spraken reeds over de ets "Wat een moeder lijden kan". Enkele van De Block's eerste etsen verschenen in het Antwerps weekblad "De Noordstar".

De onderwerpen van zijn etsen zijn ofwel rustieke taferelen (landschap met molen, gebed in het bos, kapelletjes in het bos, de brandstapel, hofstede,...) ofwel populaire geschiedenissen (de galante schoenmaker, de doodstrijd van Marguerite la Lougue...)

De Block heeft in vele van zijn schilderijen aardig wat rood, roodbruin, vurig coloriet aangewend. In zijn populaire etsen wakkert hij dit "Rembrandtiaans vuur" nog wat aan:

"Déjà, dès 1830, le ton rembranesque avait séduit nombre de peintres; Gaillait, De Block, F. De Brackeleer, Leys, Lies,, ont tous un reflet de fournaise" schrijft C. Lemonnier (o.cit. p.220).

19. PRIJZEN.

Enkele prijzen behaald op openbare verkopeningen en veilingen:

1844	Parijs, verkoopzaal De Malines.	"Les proscrits"	640 F.
1856	Gent, verkoopzaal De Coninck.	"Dorpsfeest"	1100 F.
1856	Brussel, Van den Berghe	"Wat een moeder lijden kan"	800 F.
1873	Brussel, Briénin.	"Het lezen van de bijbel"	3350 F.
1895	Parijs, Galli.	"Vrouw getooid met juwelen"	200 F.
1922	Parijs.	"De soldaatjes"	300 F.
1932	Londen.	"De Leurder" uit 1844	10 \$
1932	Parijs.	"Riviermonding"	95 F.
1950	Brussel.	"Landelijk vieruurtje"	8000 BF
1976	Dordrecht	"Vrolijk gezelschap"	6500 fl.

Sporadisch duikt af en toe nog een klein tafereeltje op in Belgische galerijen. In 1994 haalde een klein doek met vissers 12.000 F.

Deze gegevens werden ontleend aan E. Bénézit: "Dictionnaire critique et documentaire des peintres..." (éd. Gründ, t.II, p. 85).

Uiteraard zeggen deze prijzen die een halve eeuw, een eeuw, of nog langer geleden betaald werden, in Franse frank, niet veel. Dichter bij ons, op 27 maart 1978 werd, op een openbare kunst- en antiekveiling in "La Résumé" te Knokke, 48.000 fr betaald voor een klein genretafereeltje van De Block.

20. BEOORDELINGEN.

Gustaaf Flamant typeert De Block als de schilder van het huiselijk geluk, gehecht aan familie en knus familieleven.

Dit is m.i. wel een heel onjuiste en onvolledige karakterisering. De Block had veel meer pijlen op zijn boog en varieerde van brave, gemoedelijke waarnemer tot aanklagende, bijna opstandige, meevoelende realist. Globaal genomen is hij een schilder van het gewone volk: eerst in anekdotische, soms larmoyante, soms monkelende, meestal opgewekte stijl, in tal van huiselijke tafereeltjes, kroeg- en straattonelen.

Maar gaandeweg (vanaf 1860) wordt zijn medelijden verdrongen door een groeiend verzet tegen sociale mistoestanden en vrijheidsbeknotting; nog later is hij de harde realist die zijn volkstypen, werkmensen, vissersvrouwen, zonder emotie maar levensecht, uitbeeldt.

Albert Guislain verwijt De Block een tekort aan verbeelding.

Saur spreekt van een "stil mit breitere Malweise und warmere Farbpalette" dit vooral in latere jaren.

Camille Lemonnier trekt de volgende conclusie (op cit. p.127): "De Block liet in de geschiedenis van de Belgische kunst de herinnering van een interessante, alhoewel onvolledige persoonlijkheid. Als 'uitvinder' kon hij zich niet helemaal uitdrukken in zijn schilderijen, als 'ambachtsman' vond hij geen volkomen oorspronkelijke vaardigheid. Hij neigde altijd naar een of andere nabootsing. Tot omstreeks 1860 verfijnde hij de klaarten van vloeiend goud en de berookte halfschaduw van Ostade(9), naar het voorbeeld van **Ferdinand De Brackeleer** en zijn leerlingen; en vervolgens scheen hij de sombere rode schijnsels en de kardinaleske praal van **Gallait** (10) te weerspiegelen, maar met meer verbeterheid".

"...deze laatste manier verraadt een over-prikkeling van het oog, die de natuurlijke verhoudingen tussen de kleurtonaliteiten niet meer ziet, maar vermoeit met buitengewone effecten van in brand gestoken kleur".

"De Vlaamse romatiek had de neiging tot deze overdrijvingen verspreid: alle nuances van de rode kleuren, alle tonaliteiten, van ossenbloed tot wijndroesem, het rossig-rood van zonnebrand, recepten van Ostade en Rubens".

Gustave Vanzijpe oBrussel 1869 - +Brussel 1939: in zijn bekend werk: "L'Art belge au XIXe siècle, à l'exposition jubilaire du Cercle artistique et littéraire en 1922" laat hij tientallen schilders de revue passeren, geeft bespreking van hun werk en schilderwijze en een beoordeling. Over De Block rept hij met geen woord tenzij twee regeltjes biografie achteraan in de schilderslijst. 30 jaar na de dood van de schilder geschreven zou dit er op wijzen dat schildersroem vlug vergeten is en dat Vanzijpe niet hoog opliep met De Block's gewrochten. Tussen de negentiende-eeuwers blijft hij een tweederangschilder met een paar hoogtepunten en veel banaal genrewerk.

(9) **Ostade(Adriaen van)** oHaarlem1610 - +1685: Hollands eersterangschilder van anekdotische genrestukken: drukdoende en levendig gesticulerende figuren drinkend, dansend, vechtend, spelend in kroegen, binnenhuizen, op straat. Zeldzaam coloriet. Meesterlijke schildering. Een meester schilder uit de Hollandse Gouden Eeuw.

(10) **Gallait (Louis)** oDoornik 1810 - +Schaerbeek 1887. Schilder van religieuze tafereelen en portretten. Soms theatraal maar goede techniek en aangrijpend coloriet. Zie "De onthoofden Egmont en Hoorn" in Kon. museum te Brussel.

21. LITERATUUR.

- Alphonse De Vlaeminck: Filiation de famille de Flandre.
(Gand, 1875) tome II p.257-258).
- V. Schobbens en W. van Hille: Descendance de J.B. Spitaels
(Bruges, 1950) p.225-226.
- H. Conscience: Geschiedenis mijner jeugd (Brussel, J. Lebègue & Cie, z.d.)
pp. 157, 223, 283-284.
- G. Schmook: Stap voor stap (Antwerpen, 1976) p.60.
- Emiel Willekens: Hij leerde zijn volk lezen (Antwerpen, 1982) p.63-64.
- De Eendragt, Gent, 6de jaargang 1851-1852, nr. XXI, p.84
- De Volksverdediger, weekblad, Geraardsbergen, nr. 5, 30 augustus 1846
en nr. 12 van 18 oktober 1846.
- R.A.R. Mod. gem. archief, Register der beraadslagingen van de gemeenteraad
dd. 29.12.1848.
- E. De Bom: Henri De Brackeleer in Antwerpen (Die Poorte jg.1941) p.16.
- Pol De Mont: De Schilderkunst in België van 1830 tot 1920.
(A. Nijhoff, Amsterdam 1921) p.71-72, p.91
- G. Flamant: Kunstschilders van Geraardsbergen, XIXde eeuw.1960, 2p.
- P.T.A. Swillens: Prisma-schilderlexica (Utrecht-Antwerpen 1957) p.65.
- P.Marcel Van Kerckhoven c.j.: Noemenswaardige mannen en vrouwen...
Geraardsbergen, 1977) p.31-33.
- Albert Guislain: Caprice romantique ou le keepsake de Mr. Madou.
(Paris, Bruxelles 1947) p.208,259).
- J. Immerzeel: De Antwerpse Schildersschool (Antw. 1842) p.59.
- J. Immerzeel: De levens en werken der Hollandse en Vlaamse Kunstschilders
(Amsterdam 1855) p.59-60.
- F. Jos Van den Branden: Geschiedenis der Antwerpse Schildersschool (Antw. 1883).
- L. Vander Heyde: Kunstpatrimonium van Geraardsbergen
(Geraardsbergen 1985, p.156-157, 158-159,216-217, 218-219.
- E. De Seyn: Dictionnaire biographique des Sciences, des lettres et des arts en
Belgique (Brux. 1935-1936) tome I, p. 204.
- J. Muls: Een eeuw portret in België 1800-1900 (Diest, 1944)
- Camille Lemonnier: Histoire des beaux-arts en Belgique 1830-1887, 2me édit.
Bruxelles 1887, p. 63, 64, 77-78, 105, 120, 126, 127, 220.

- Gustave Vanzijpe: L'Art belge au XIXme siècle (G. Van Oest, Bruxelles-Paris, 1923)
p. 131.
- A. De Ridder: La jeune peinture belge (Antwerpen, 1929).
- P. Lambotte: Histoire de la peinture et de la sculpture en Belgique 1830-1930.
(Bruxelles, Paris, 1970).
- Christopher Wright: Paintings in Dutch museums.
(Meulinhoff, Amsterdam 1980): Eugène de Blochlooz.
- Flippo W. G.: Lexecon of the Belgian romantic painters
(Antwerpen) z.p.
- Verlant Em.: Dictionnaire biographique des artistes belges de 1830 à 1970.
s.l. 1978.
- E. Bénézit: Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs,
dessinateurs et graveurs
(Nouvelle édition, Gründ, Paris 1976) tome II p. 85.
- Dr. U. Thieme, Dr. F. Becker: Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der
Antike bis zur Gegenwart (Leipzig 1907-1947) Bd. IV 1910, p. 122.
- Ad. Siret: Dictionnaire historique et raisonné des peintres...
(3me édition. Bruxelles, Paris, Leipzig, Londen 1883) t. I, p.108
- Arto: Biografisch woordenboek der Belgische kunstenaars van 1830 tot 1870
(Arto, 1979) p. 113.
- Saur. Allgemeines Künstlerlexikon. Band 11
(München, Leipzig 1995) p. 538.

Gaston IMBO.